

Juolludeamit sámi ulbmiliidda 2004

Álgoálbmogin ja unnitlohkun njealji riikkas lea sápmelaččain dárbu ja vuoigatvuohta erenoamáš árvui riikkagottalaš rievtti ja álbmotrievtti olis. Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámi giela, kultuvrra ja eallinlági. Vuodđolága § 110 a geatnegahtta stáhta eiseválddiid láchit vejolašvuođaid nu ahte sámi álbmot sáhtta nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Gielda- ja guovludepartemeanttas lea stáhta sámeapolitihka ovttahttinovddasvástádus. Departemeanttaid suorgeovddasvástádusprinsihppa lea buot fágasurggiin, ja departemeanttain lea ovddasvástádus iežaset surggiin čuovvolit sámeapolitihka. Dát gullá maiddáid daidda ortnegiidda maid Sámediggi hálddaha.

Dáinna diehtočállosiin áigu ráđdehus oanehaččat ja oppalaččat čilget iešguđet departementtaid juolludanevttohusaid sámi ulbmiliidda jagis 2004. Dát oppalašgeahčaldat lea maid almmuhuvvon 1999:s (johtočálus H-12/98), 2000:s (H-29/99), 2001:s (H-13/00), 2002:s (H-32/01) ja 2003:s (H-11/02). Dán jagi diehtočállošis lea maiddáid juolludeamit mat eai leat ovdal leamaš, ja dan dihte ii sáhte loguid juohke sajis buohtastahttit diimmá loguiguin.

Sámediggi	2
Oahppo- ja dutkandepartementa	3
Kultuvra- ja girkodepartementa	7
Gielda- ja guovludepartementa	9
Dearvvašvuođadepartementa	13
Mánáid- ja bearašdepartementa	14
Eanandoallodepartementa	17
Birasgáhttendepartementa	21
Olgoriikkadepartementa	22
Justiisadepartementa	23

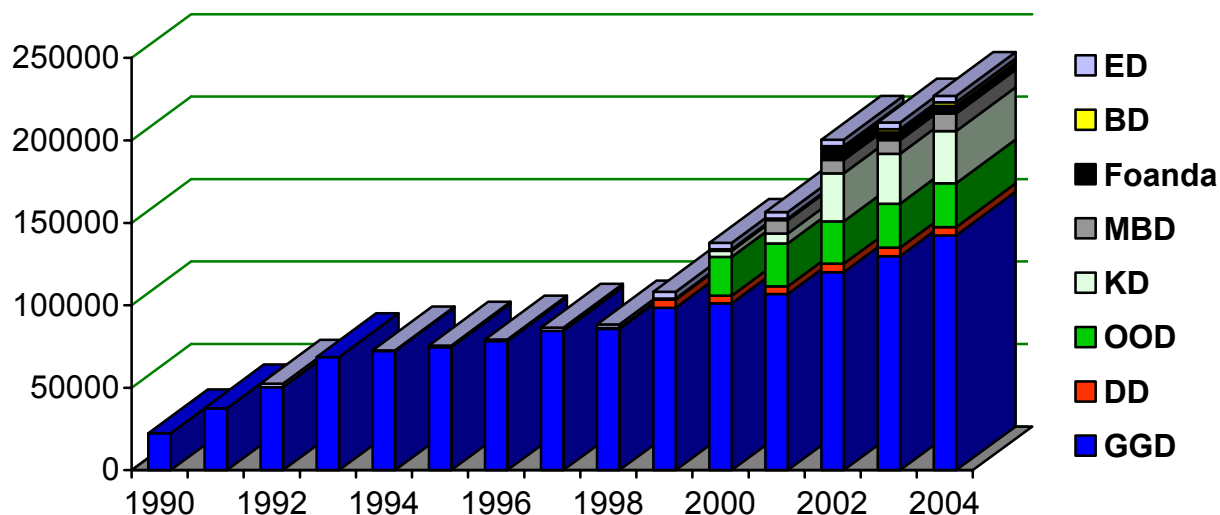
Juolludeami sámi ulbmiliidda (1 000 ru):

	Rehketdoallu 2002	Muddejuvvon bušeahtta 2003	Evttohus 2004	Pst. rievdan 2003-2004
Oahpahus- ja dutkandepartementa	172 007	170 785	168 591	-1,3 a)
Kultur- ja girkodepartementa	40 109	41 480	43 353	4,5
Gielda- ja guovludepartementa	125 700	135 500	148 050	9,3
Dearvvašvuođadepartementa	10 300	10 700	10 700	0,0
Mánáid- ja bearašdepartementa	8 113	8 413	10 716	27,4
Eanandoallodepartementa	146 433	144 734	149 797	3,5
Birasgáhttendepartementa	1 000	2 000	2 000	0,0
Olgoriikkadepartementa	1 388	1 600	1 600	0,0
Ealáhus- ja gávpedepartementa	240	240	240	0,0
Justiisadepartementa	1 850	2 600	2 150	-17,3
Olles juolludus	507 140	518 052	537 197	3,7
Sámeálbmotfoanda	7 119	4 650	4 650	0,0
Submi	514 259	522 702	541 847	3,7

a) Juolludeapmi lea unniduvvon teknihkalaš sivaidda geažil: 1) bargoaddidivortnega rievddama geažil, ja 2) Sámi allaskuvlla nettobušeteremii rievddameami oktavuodas leat juolludusat čohkkejuvvon 50-postii. Doarjjajuolludus 4,1 milj. kr. kapihttalas 3274 lea eret váldon, ja gollojuolludus lea seamma meriin unniduvvon. Duohtavuodas lea sierra sámi doaimmaide lasihuvvon juolludus Oahpahusdep. bušeahtas.

Sámediggi

Sámediggi hálddaha budjeathtaevttohusas mielde birrasiid 227 milj. kr sámi ulbmiliidda jagis 2004. Dát lea sullii 17 milj. kr lassáneapmi jagi 2003 ektui (8,1 pst.). Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle lei Sámedikkis budjeathtan 31,7 milj. kr. Ovdáneapmi čuovvu eiseválddiid mihttomeriid das ahte Sámedikkis galgá leat stuorát váikkuhanfápmu ja váldi áššiin mat erenoamážit gusket sámi álbmogii.



Sámediggi lea ovdal ee. ožžon ovddasvástádusa juohkit doarjagiid sámi organisašuvnnaide, kultur- ja ealáhus- ja giellaulbmiliidda, ja lea ožžon alces sirdojuvvot ovddasvástádusa fágadepartemeanttain máŋgga suorggis main lea erenoamáš mearkkašupmi sámi kultuvrii. Maŋnel go sámeláhka mearriduvvui, de lea eaktuduvvon ahte Sámedikkis galgá leat mearkkašahti mađe iešráđdenriekti ja váikkuhanfápmu dáid gažaldagain.

Sámediggái lea maiddáid biddjojuvvon hálddahanovddasvástádus dihto hálddahaslaš áššiin, nugo Sámedikki válggain ja ovddasteddjiid nammadeamis iešguđetlágan almmolaš orgánaide. Sámedikkis lea dasa lassan váldi ja váikkuhanfápmu oassálastima ja ovddasteami bokte máŋgga lávdegottis, stivrras ja rádis. Earret dan válddi mii Sámedikkis lea sámelága olis, de lea Sámediggái biddjojuvvon váldi boazodoallolága, oahpahuslága ja kulturmuitalága olis.

Sámediggi oáččui 1999s spiehkastanlobi juolludusnjuolggadusa §:s 4 bruttobudjetterema birra ja oážžu olles iežas juolludusa Gielda- ja guovlodepartemeanttas ovtta 50-poastta bokte. Seammaláhkai sirdojuvvojit juolludusat Mánáid- ja bearašdepartemeanttas, Oahppo- ja dutkandepartemeanttas, Kultuvra- ja girkodepartemeanttas ja Birasgáhttendepartemeanttas 50-poasttaid bokte. Sámediggái addojuvvo dáinna lágiin erenoamáš iehčanas ovddasvástádus ja luđolašvuohta resursahálldašeamis. Sámediggi juohká juolludusa dievasčoahkkimisttis skábmamánus, jus Stuorradiggi lea mearridan budjehta. Eavttuid mielde mat leat biddjojvvon Stuorradikki budjeathtamearrádušas, juohká Sámediggi juolludusa iežas vuoruhemiid mielde.

Sámediggi dieđiha doaimmas birra neahttasiiddus <http://www.samediggi.no/>.

Oahppo- ja dutkandepartementa

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		Evttohus 2004
			Rehketdoallu 2002	bušeahhta 2003	
206	50	Sámi oahppohálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	25 687	26 689	26 433 ¹⁾
222	01	Stáhta vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut	22 550	23 000	23 000 ²⁾
224	68	Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahusa oktasaš doaibmabijut, Sámi oahpposuorgi	32 915	35 712	36 962
232	01	Stáhtalaš skuvllat main lea joatkkaoahpahus, Doaibmagolut	51 400	52 028	50 500 ²⁾
	45	Stáhtalaš skuvllat main lea joatkkaoahpahus, Stuora bierggasoastimat ja mátasdoallan	2 050	1 223	1 500
274	01	Stáhtalaš allaskuvllat, Doaibmagolut	27 032	28 014 ³⁾	
	21	Stáhtalaš allaskuvllat, erenoamáš doaibmagolut	9 464	3 321	
	45	Stáhtalaš allaskuvllat, Stuora bierggasoastimat ja mátasdoallan	909	798	
	50	Statstilskudd			30 196 ⁴⁾
Submi			172 007	170 785	168 591

- 1) Juolludus lea unniduvvon danne go differensierejuvvon bargoaddidivvaga ortnet lea nuppástuvvan ja buot buvttadandoaimmaid el-divat lea heahtihuvvon. Čujuhit Ot. prp. nr 1 (2002-2003) čilgehussii. Vearut ja divvagat 2004.
- 2) Meroštus man vuoddun lea ahte juolludusdási jotkojuvvo. Submi sáhtá divvojuvot loahpalaš juolludusas. Juolludus lea unniduvvon danne go differensierejuvvon bargoaddidivvaga ortnet lea nuppástuvvan ja buot buvttadandoaimmaid el-divat lea heahtihuvvon. Čujuhit Ot. prp. nr 1 (2002-2003) čilgehussii. Vearut ja divvagat 2004.
- 3) Meroštus man vuoddun lea ahte juolludusdási jotkojuvvo. Submi sáhtá divvojuvot loahpalaš juolludusas. Juolludus lea unniduvvon danne go differensierejuvvon bargoaddidivvaga ortnet lea nuppástuvvan ja buot buvttadandoaimmaid el-divat lea heahtihuvvon. Čujuhit Ot. prp. nr 1 (2002-2003) čilgehussii. Vearut ja divvagat 2004.
- 4) Dasa lassin lea Sámi allaskuvlii juolluduvvon ruhta duoji váldofágii, njuovžilis oahppofálddagaid lassigoluide, ON-ámmáha bálkábuhtadussii, sámi journalistaohppui, oahpaheadjeoahpu IKT:ii ja allaskuvlla ekonomijaguorahallama nuppástuhttingoluide.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda dáid kapihttaliid ja poasttaid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
226	21	Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahusa kvalitehtaovddideapmi, Erenoamáš doaibmagolut
248	21	Oahpahusa erenoamáš IKT-doaimmat, Erenoamáš doaibmagolut
263	50	Tromssa universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmilat

Ovdal lea leamaš juolluduvvon ruhta Duodjeoahpporáđđái kap. 200, poasta 21 ja kap. 223 poasttaid 01 ja 71 bokte. Dán ulbmilii lea leamaš juolluduvvon su 260 000 kr mañemus jagiid. Oppalaš bušeahtha geažil lea oahpporádi doaibmajuolludus evttohuuvon heahtihuvvot 2004 rájes.

Kap. 206 Sámi oahppohálddašeapmi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Kapihtal ruhtada Sámi oahpahusossodaga doaibmagoluid, sámi ohppiid oahpponeavvuid buvttadeami ja ráhkadeami, ja oahpaheddjiid neavvuma geat oahpahit mánáidgárddiid, vuoddoskuvllaid ja joatkkaoahpahusa sámi ohppiid. Juolludus Sámediggái evttohuuvvo jotkojuvot seamma dásis go 2003:s.

Kap. 222 Stáhta vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut

Dán kapihttala bokte juolluduvvo ruhta sihke sámi ulbmiliidda ja Longyearbyen skuvlii. Ruđat galget ee gokčat skuvlla ja internáhta doaimma Gaska-Norgga Sámiskuvllas, Aarbortes, ja Snåase ja Málatvuomi suohkaniid oahpahus- ja internáhttabálvalusaid. Dáid skuvllaid ulbmil lea addit ohppiide oahpahusa mii nanne sámi giela ja identitehta. Juolludus galgá maiddái gokčat heahtihuvvon internáhtaid ovdeš bargiid vuordinbálkká goluid. Mañemus jagiid lea dáid skuvllaid doaibma sturron eará oahpahuspolitiikkalaš doaibmabijuid olis sámi álbmoga várás, vrd kap. 232 ja sámi joatkkaskuvllaid boahttevaš gullevašvuoda čilgehusa. Juolludus evttohuuvvo jotkojuvot seamma dásis go 2003:s.

Kap. 224 Vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa oktasaš doaibmabijut, poasta 68 Sámi oahpposuorgi

Doarjjaortnega ulbmil lea nannet suohkaniid ekonomalaš návccaid fállat oahpahusa sámeielas ja sámegillii, daid vuoigatvuođaid mielde mat bohtet ovdan oahpahuslága § 6-2:s. Doarjja addo maiddá nannet oahpaheddjiid sámi giela ja kultuvrra gelbbolašvuođa, ja arvvosmahttit fylkkagielddaid addit sámeiel-liigeoahpahusa joatkkaskuvlla dásis.

Vuodđoskuvlla oahpahus sámeielas ja sámegillii lea 2001-02 skuvlajagi rájes lassánan 4 prosenttain. 2002-2003 lassánii sámi giella ja kultuvraoahpahus ollu, erenoamážit lullisámi ja julevsámi guovlluin. Lohkanvirggiid lohku lea bisson oalle dássedit mañemus jagiid. 2003 giđa ledje joatkkaoahpahas 232 oahppi geat ožžo sámeieloahpahusa, eatnasat fylkkagielddalaš skuvllain. Dát lea 23 oahppi eanet go ovddit jagi. 2004` juolludus evttohuvo jorkojuvvot seamma dásis go 2003:s.

Kap. 226 Vuoddoahpahusa kvalitehtaovddideapmi, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut ja kap. 248 Oahpahusa erenoamáš IKT-doaimmat poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut

Oahpahus- ja dutkandepartementa lea addán doarjaga Sámediggái movttiidahttit sámi oahpahusa IKT geavaheami, erenoamážit sámi skuvlaneahta ja digitála oahpponeavvuid ráhkadeami várás. Dasa lassin lea juolluduvvon doarjja pedagogalaš ovdiddanprošeavttaide maid Sámediggi fuolaha, ja lullisámi guovllu gáiddusoahpahussii. 2003:s lea dán guovtti bušehttakapihttala oppalaš juolludus sámi ulbmiliidda sullii 5,5 milj kr. Mañemus jagiid lea vuodđoskuvllii ráhkaduvvon sámeielalaš diagnostalaš lohkanáidogeahččaleapmi. Sámediggi lea fuolahan geahččalemiid skuvllaide main leat sámi oahppit. Kvalitehtaodastusa oktavuodas ášahuvvui 2003:s stipendaortnet oahpaheddjiide geat váldet lassioahpu ee sámeielas. Vuodđoskuvllaodastusa árvvoštallan mii loahpahuvo 2003:s, šaddá deatalažžan departementta ja Sámedikki boahhtevaš barggus árvvoštallat 10-jagi vuodđoskuvlla oahppoplánaid.

Kap. 232 Stáhtalaš skuvllat main lea joatkkaoahpahus, poasta 01 Doaibmagolut

Kapihttalii gullá ee Kárášjoga ja Guovdageainnu Sámi joatkkaskuvllaid doaibmadoarjja. 2002-2003 skuvlajagi ledje Kárášjoga Sámi joatkkaskuvllas 110 oahppi ja Guovdageainnu Sámi joatkkaskuvllas ja boazodoalloskuvllas 100 oahppi. Ođastus 94 sámi joatkkaoahpahusa árvvoštallama oktavuodas lea nugohčoduvvon Kvalvik-lávdegoddi guorahallan dán guovtti sámi joatkkaskuvlla boahhtevaš gullelašvuođa. Lávdegoddi rávve raporttastis čatnat dán guovtti joatkkaskuvlla doaimma ja sisdoalu Sámediggái. Raporta lea leamaš gulaskuddamis. Sámediggi lea ožžon mañiduvvot áigemeari buktit cealkámuša 2003 lohppii. Sámediggi dáhttu guorahallat ášši oktanaga iežas čielggademiin ”Sámi álbmoga joatkkaoahpahusa prinsihpat ja njuolggadusat”, mii lea gulaskuddamis golggotmánu 3.b. 2003 rádjái. Go Sámediggi buktá cealkámuša, de áigu departementa árvvoštallat skuvllaid boahhtevaš organiserema. Juolludus dán poasttas evttohuvo jorkojuvvot seamma dásis go 2003:s.

Kap. 263 Tromssa universitehta, poasta 50 Stáhtadoarjja

Tromssa universitehtii juolluduvvui 2001:s ruhta guovtti stipendiáhtavirgái mat leat várrejuvvon sámi dutkamii. 2002 rájes lea juolludus biddjon universitehta bušehttarámmii.

Kap. 274 Stáhtalaš allaskuvllat, poasta 50 Stáhtadoarjja

Árv. S. nr 12 (2002-2003) ja St. dieđ. nr 34 (2001-2002) Kvalitehtaodastus Sámi alit oahpu ja dutkama birra meannudettiin, doarjjui Stuoradiggi sámi oahpahusa ja dutkama viidáset nannema. Ráđdehusa ulbmil lea ee nannet sámi alit oahpu ja dutkama oppalaččat ja buoridit sámeielat studenttaid rekruterema. Lea mávssolaš buoridit máhtu sámi servodatdili ja sámi giela ja kultuvrra birra.

Sámi allaskuvla lea Stuoradikki meannudeami vuodul St. dieđ. nr 34 (2001-2002) oktavuodas, evttohan guhkilmas plána dasa movt áhahusa heivešii nuppástuhtit dieđalaš allaskuvlan. NOKUT ferte akrediteret Sámi allaskuvlla dieđalaš allaskuvlan. Dát mearkkaša ahte allaskuvla ferte deavdit daid gáibádusaid mat ovdanbohtet universitehta- ja allaskuvlalága ja priváhta allaskuvlalága akrediteren-, evalueren- ja dohkkehusnjuolggadusaid §7.4:s. Allaskuvla ferte ee oážžut dohkkehuvvot vuoigatvuoda addit doavttirgráda.

Sámi allaskuvlii juolluduvvui 2003:s odđa stipendiáhtavirgi, ja dál leat allaskuvllas oppalaččat 5 stipendiáhtavirggi bušehttarámmas. Dasa lassin lea allaskuvla oážžon juolludusa Kvalitehtaodastusa čađaheapmái, sámi journalistaohppui, duoji váldofagii, professora Ole Henrik Magga ON' álgoálbmotforuma jodiheaddjeduoimma buhtádusa ovddas, njuovžilet oahppofálaldagaid lassigoluid gokčamii, oahpaheaddjeoahpu IKT:ii ja allaskuvlla ekonomii ja nuppástuhttimii.

Sámi alit oahpu ja dutkama stuoradiggedieđáhusa ángiruššamiid olis lasiha Oahppo- ja dutkandepartementa Sámi allaskuvlla duodjefágajuolludusa 500 000 kr:ii 2004:s. 2002 čavčča rájes lea allaskuvla ovttas Oslo allaskuvllain fállan duodjeváldofága. Dasto lea evttohuuvvon juolludit Sámi allaskuvlii 500 000 kr sámegeala fágalaš ovddideapmái ja 400 000 kr áhahusa rekruterembarggu hálddašedjevirgái. Oahppo- ja dutkandepartementa lea journalistaoahpu buriid bohtosiid vuodul, juolludan allaskuvlii ruđaid joatkit fáldalaga birstevaččat 2003 čavčča rájes. 2004:s evttohuuvvo Sámi allaskuvlla bušehttarámma lasihuvvot nu ahte sámi journalistaoahpu juolludus šaddá 1,7 milj kr oppalaččat. Kvalitehtaodastusa čađaheapmái lasihuvvo juolludus 241 000 kr:ain. Allaskuvlii lea maiddái evttohuuvvon juolluduvvot 387 000 dutkama várás. Dát juolludus lea čadnon Kvalitehtaodastusa čađahemi ruđaide.

Oahppo- ja dutkandepartementa evttoha ahte Sámi allaskuvla nettobušeteregohtá odđajagimánu 1.b. 2004 rájes. Nettobušetteren addá allaskuvlii stuorát friddjavuoda ieš hálddašit ruđaidis.

Davvi-Trøndelága allaskuvla lea 2002:s ja 2003:s oážžon 300 000 kr:saš erenoamáš juolludusa lullisámegeala ja kultuvrra várás.

Kap. 285 Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Dutkanráđi sámi dutkanprográmma bistá 2001-2005 áigodaga. Prográmma ruhtaduvvo eanas muddui Oahppo- ja dutkandepartementta ruđaiguin. 2003:s oážžu geavahuvvot sullii 8 milj kr, manñil go prográmma St. prp. nr 1:s (2002-2003) evttohuuvvui lasihuvvot 3 milj kr:ain, St. dieđ. nr 34 (2001-2002) Kvalitehtaodastus Sámi alit dutkama ja oahpahusa čuovvoleamis. Prográmmaruhta bohtá vuordimis leat seamma olu 2004:s. Prográmma dutkan galgá doarjut rekruterema ja gelbbolašvuodaloktema, ja sámegeala ovddideami dieđagiellan. Fágaidgaskasaš ja mánggaásahuslaš ovttasbarggu movttiidahttin deattuhuvvo erenoamážit.

Departementta juolludus addo maiddái sámi prošeavttaide Dutkanráđi eará ángiruššamiin, ee 10-jagi vuodđoskuvlla sámi oahppoplánaid árvvoštallamii ja ovttá globaliserenprošektii.

Diedaviessu Guovdageidnui

Oahppo- ja dutkandepartemeanta prioritere Guovdageainnu odđa diedaviesu barggu. Statsbygg galgá láchit dili odđa vissui, ja bargu čuovvu dán áigeplána mielde:

- Čakčamánu 8. beavve dollojuvvui čeahkin Sámi Allskuvllain, Sámi instituhttain ja Statsbygg:ain gos latnjaprográmma áigumušat čadahuvojedje.

- Statsbygg galga čađahit deaivvadančoahkkima golggot beallemuttus gos áššáigullelaš departemeanttat lea mielde.
- Huskenprográmma ja goluidmeroštallan heaittihuvvojit áramusat 2003 luohpas.
- Prošeaktagilvu ja prošeaktjoavkku ásaheapmi 2. ja 3. kvartálas 2004.
- Ovdaprošeavtta golluidrámmat giđđat 2005.
- Álggahanjuolludeami vuosttas vejolašvuohta RNB:as lea 2005
- Huksenálggaheapmi áramusat 2006

Áigeplána čađaheapmi lea gitta das ahte dárppaslaš ruhtajuolludeamit mearriduvvojit. Ruhtajuolludeamit prošekteremii mannet statsbyggii bargo-ja hálddáhusdepartemeantta bušeavtta bokte. Statsbygg ovttasbargá Oahppo- ja dutkandepartemeanttain arvvoštallan dihtii dán poasta ruhtajuolludemiid, dán sektora huksen prioriterema ektui.

Kultuvra- ja girkodepartementa

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		Evttohus 2004
			Rehketdoallu 2002	bušeahhta 2003	
320	53	Sámi kulturulbmilat	29 109	30 244	31 734
335	75	Doarjja sámi aviissaide	11 000	11 236	11 619
Submi			40 109	41 480	43 353

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
326	01	Giella, girjjálašvuohta ja girjerájusulbmilat (Našovnnabibliotehka)
334	72	Guovddášdoaibmaásahusat

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámi kulturulbmilat

2002` stáhtabušeahhta rájes sirdojuvvojit iešguđetlágán sámi kulturulbmiliid juolludusat Sámediggái ovtta poastta bokte. Poasta gokčá doarjagiid sámi sierrabibliotehkii, johtti girjerádjobálvalussii, sámi dáiddárstipenddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadeapmái, báikenammanevvohahkii ja sámi giellalága čađaheapmái, sámi museaide, sámi arkiivii, sámi musihkkafestiválaide ja Beaivváš Sámi Teáhterii. 2004 rájes evttohuvvo Porsáנגgu musea doarjaga stáhtalaš oassi sirdojuvvot Sámediggái. Sámi dáiddáriid čájáhusbuhtadus lassána 0,3 kr:ain.

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 73 Našovnnalaš kulturviesut

Nuortasámi dávvirvuorká Njávdamis lea sámi duhátjagibáiki. Lea eaktuduvvon ahte odđa dávvirvuorká galgá ollašuhthuvvot 30 milj kr:saš rámma siskkobealde mii lea Kultuvra- ja girkodepartementta doarjja. Statsbygg lea huksejeaddji. Huksenbáiki lea čielgan ja arkitektagilvu lea álggahuvvon. Sámedikkis boahotá leat válodoovddasvástádus dávvirvuorkká jodiheamis, ja Máttá-Várjjaga gielda boahotá juolludit doarjaga dávvirvuorkká doibmii. Davvirvuorkká báikkálaš gullevašvuohta galgá sihkkarastojuvvot boahhtevaš stivrenhámadagas. Sámediggi árvoštallá oamasteami, organiserema ja doaimma ovttrasáidii Máttá-Várjjaga gielddain ja Finnmárkku fylkkagielddain.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuohta ja girjerádjoulbmilat, poasta 01 Sámi bibliografiija

Našovnnabibliotehkas lea 1993 rájes leamaš sámi bibliografiija vásedin doaibman. Earret sámezielmateriála, de lea maiddá girjjálašvuohta eará gielaide, buot sámi guoskevaš fágasurggiin ja fáttáin váldon fárrui. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografiija. Dássožii lea sámi bibliografiija almmuhuvvon deaddiluvvon hámis golmma háve, ja dan sáhtta maiddá dábuhit elektrovnnalaš dokumentan.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat

Eaktuduvvo ahte Davvi-Norgga filbmaguovddáš doarju unnimusat ovtta sámi filmma buvttadeami jahkásaččat jus galgá oazžut doarjaga kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat bokte.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Sámi aviissaide doarjja juolluduvvo kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide vuolde. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga 1979 rájes, 1987 rájes sierra bušeahhtapoastta bokte. Doarjjaortnet lea regulerejuvvon njukčamánu 17.b. 1997` sámi

aviissaid doarjaga njuolggadusain. Preassadoarjja lea vuosttažettiin ásahuvvon danne go preassas lea mearkkašupmi demokratiijja ja sátnefriddjavuoda bisuheamis. Dasto lea sámii aviissain deatalaš mearkkašupmi sámii čállingiela seailluheamis ja ovddideamis. 2003:s juolluduvvui dán poastta bokte 11,2 milj kr, mii lei 0,2 milj kr eanet go ovddit jagi. 2004 bušeahttaáigodahkii evttohuvvo juolluduvvot 11,6 milj kr.

Kap. 340 Girkolaš hálddahus, poasta 01, doaibmagolut ja poasta 71 Girkolaš ulbmiliid doarjja

Doaibmajuolludusas mii addo Girkoráđđái kap. 340, poastta 01 bokte, gulla oassi máiddái Sámii girkoráđđái. Girkočoahkkin ásahii Sámii girkoráđi, ja ulbmilin lea Leahket guovddášgirkolaš orgánan sámii girkolaš gažaldagaide.

Poastta 71 bokte Girkolaš ulbmiliid doarjja lea mánga jagi addon doarjja Norgga Biibbalsearváii odđasit jorgalit biibbalosiid sámegillii. Odđa testamentta jorgalus davvisámegillii gárvanii 1998:s. Seammás álggahuvvui bargu jorgalit boares testamentta davvisámegillii. 2004` juolludusevttohus dán poastta vuolde mii lea 1,150 milj kr, gusto eanas muddui dán bargui mii vuordimis bistá 10 jagi. Dán poastta bokte juolluduvvojit máiddái ruđat sámii álbmoga gástaohpahussii, ja dan oktavuodas lea ee ásahuvvon katekehtavirgi Deanu ja Unjárgga báhpagielddaide.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Oassin girku báhppabálvalusas, mii ruhtaduvvo kap. 341, poastta 01 bokte, lea máiddái sámii álbmoga girkolaš bálvalus. Dát leat ee sámegielat báhpát ja katekehta Davvi-Hålogalándda bismagottis, ja sierra báhppa- ja diakonavirgi lullisámiide Nidaros bismagottis. Davvi-Hålogalánddas lea máiddái bismagoddekapellána guhte bargá guovlluin gos sámii ássat bieđgguid. Girkus lea máiddái dulkobálvalus masa gullet golbma dulkka 70 prosentta virggis ja guokte dulkka 20 prosentta virggis.

Giella- ja guovludepartementa

			(1 000 ru)		
Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahtta 2003	Evttohus 2004
540	50	Sámediggi	120 100	129 800	135 400
540	54	Vuoitu Sámeálbmotfionddas	7 119	4 650	4 650
541	70	Doarjja sámi ulbmiliidda	1 300	1 300	1 100
541	72	Sámi giella ja diehtjuohkin j ea	2 500	2 500	2 600
542	1	Eamiálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš	1 800	1 900	1 950
571	64	Árvvoštusdoarjja	-	-	7 000
Submi			132 819	140 150	152 700

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehttakapitáliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
500	21	Sierra dutkan- ja čielggadandoaimmat
500	50	Norgga dutkanráđi dutkanprográmma
552	70	Našovnnalaš doaibmabijut guovlluovddideami várás, Interreg

Sámepolitihka váldoulbmilat

Vuodđolága § 110a ja sámeláhka leat vuodđun ráđđehusa ulbmilii lágideat sámi álbmogii vejolašvuođa nannet ja ovddidit iežaset giella, kultuvrra ja servodateallima. Ráđđehusa ulbmilat bohtet muđui ovdan čuovvovaš mihttomeriin:

1. Eambbo váldi Sámediggái

Ráđđehusa ulbmil lea addit Sámediggái stuorát politihkalaš váikkuhanfámu ja eanet válddi dakkár áššiin main sámi álbmot erenoamážit berošta. Sámedikki dálá válddi vuodđun leat sámeláhka, boazodoalloláhka ja oahpahusláhka. Ráđđehus dáhttu stuoridit Sámedikki váikkuhanfámu Finnmárkkku eatnamiid ja čáziid hálddašeamis, vrd 5. ulbmila čilgehusa.

2. Nannet sámi ealáhusaid

Sámi kultuvrra ja giella viidáset ovdáneami eaktun leat nana ja njuovžilis ealáhusat. Ráđđehus áigu bargat dan badjelii ahte sámi ealáhusdoaimmit eai galgga struktuvrralaččat hehttehuvvot njuolggadusaid ja sámi árbevieruid, kultuvrra vieruiduvvamiid ja giella hárrái. Sis-Finnmárkkku ealáhuseallima kapitálavárit fertejit nannejuvvot, seammás go sámi ealáhuseallimii sihkkarastojuvvojit buorit, vurdojuvvon ja bealátkeahes rámmaeavttut.

Sámi ja báikkálaš oktavuodain lea boazodoalus stuora mearkkašupmi sihke ekonomalaččat, barggolašvuođa dáfus ja kultuvrralaččat. Ráđđehus lea árvvoštallan boazodoalu vearro- ja divatortnega, ja lea dan mañnil ásahan sierra vearrogeassosa buot boazodolliide gain lea sisaboahu boazodoalus. Vearro- ja divatgeahpedeapmi subsidieremiid sadjái lea deatalaš boahhtevaš oppalaš boazodoallopolitihkas mas árvoháhkkan ja gánnáheapmi lea guovddázis.

3. Sámeielgeavaheami movttiidahttin ja sámi kultuvrra čalmmustahttin

Ráđđehus dáhttu ahte sámegeiella galgá árjjalaččabut adnot, ja áigu láchit dili nu ahte sámegeiella eambbo geavahuvvo maiddá almmolaš oktavuodain. Vuodlaš stáhtadieđut galget buvttaduvvot maiddá sámegeillii, ja dieđuid galgá sáhttit almmolaččat nai dábuhit. Ráđđehus vuordá ahte almmolaš doaimmat lágideat čálalaš gulahallama sámegeillii, almmolaš skoviid sámegeillii, ja ahte sámi namat, báikenamat, čujuhusat jna registrerejuvvojit riektá. Dát lea juohke etáhta ovddasvástáduš. Sámeielgeavaheapmi dihtoroktavuođain lea hui deatalaš doaibmabidju sámegeiella nannemis. Danne mearridii Ráđđehus geassemánu 2003:s ahte stáhtalaš etáhtat galget árvvoštallat sámegeieldoarjaga dárbbuid vai fuolaha

sámegeielgeavaheami go prográmmat/dihtorvuodut odastuvvojit. Ráđđehusa deataleamos áŋgirusšansurggiide boahhtevaš jagiid gullá maiddá sámegeiella ja IT. Dát mearkkaša ee ahte joatkit ovttasbarggu Sámedikkiin čađahit Sámedikki eSápmiplána ja eará IT gažaldagaid, SamIT (Sámegeiella ja IT gelbbolašvuodabása – www.sámit.no) ovddideami ja doaimma, davviriikkalaš ovttasbarggu ja vejolaččat ruđalaččat doarjut prošeavttaid mat leat mielde nanneme sámegeiella ealli giellan maiddá IT-máilmmis, vrd kap. 541, poasta 72.

Almmolaš hálddašeami sámegeielgeavaheami nannema várás, juolluduvvo 2004:s vel 7 milj kr sámegeiella hálddašanguovllu guovttegielalašvuodabargguid várás. Sámediggi juohká ruđaid sámegeiella hálddašanguovllu gielddaide ja fylkkagielddaide. 2002:s ja 2003:s lasihii ráđđehus dán doarjaga oktiibuot 15,2 milj kr:ain. 2003:s hálddaša Sámediggi su 35 milj kr gielladoaimbajuide, mas 28 milj kr adno gokčat gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuoda goluid.

4. Lassi sámi dutkan ja diehtoovddideapmi

Geahča kap. 500, poasta 21 Sierra dutkan- ja čielggadandoaimmat čilgehusa.

5. Nannet sámi ealáhusaid ja sámi kultvrra luondduvuođu

Njukčamánu 2003:s ovddidii ráđđehus láhkaárvalusastis “Láhka riektedilálašvuodaid ja eatnamiid ja luondduvalljodagaid hálddaheami birra” (Finnmárkkuláhka), vrd Ot. prp. nr 53 (2002-2003). Ráđđehus lea ee evttohan ásahtit ođđa ja iešheanalisis orgána (Finnmárkkuoopmodat). Evttohusa mielde nammadit Finnmárkkku fylkkadiggi ja Sámediggi golbma láhtu goabbánai Finnmárkkuoopmodaga stivrii, ja stáhta fas nammada ovttá láhtu geas ii leat jienastanvuoigatvuohta, muhto gii vuosttažettiin galgá leat gaskkusteadjijn Finnmárkkuoopmodaga ja guovddáš eiseválddiid gaskka. Evttohusvuo maddái ahte Sámediggái addo váldi ráhkadit njuolggadusaid das movt árvvoštallat mainnalágiin meahcegeavaheami nuppástuhttin váikkuha sámi kultvurii, boazodollui, ealáhusdoaimmaide ja servodateallimii.

Jus sámi kultvrra ja sámi ealáhusaid luondduvuođu galggaš sáhttit nannet buresdoaimbi vuogi mielde, de lea deatalaš vuhtiváldit sámi perspektiivva maiddá areálageavaheami oppalaš lágain. Plánaláhkalávdegoddi ovddidii miessemánu 13.b. 2003:s nuppi oassečielggadeami mas plána- ja huksenlága njuolggadusat evttohusvojat rievdaduvvot. Evttohusvuo ee ahte “sámi kultvrra luondduvuođu nannen” váldo fárrui lága ulbmilparagráfii. Lea maiddá evttohusvuo ahte Sámedikkis galget lága mielde leat seamma vuoigatvuođat ja geatnegasvuođat go stáhtalaš orgánain plánaid meannudettiin. Plánaláhkalávdegotti árvalus lea dál viiddis gulaskuddamis.

6. Eastadit negatiiva guottuid, vealaheami ja rasismma

Ráđđehus áigu addit sámi nuoraide ja studenttaide bargun juohkit dieđuid sámi giela, kultvrra ja servodateallima birra prošeavtta bokte mas sámi diehtujuohkinbargit – ofelaččat – leat mielde. Giella- ja guovluddepartementa joatká ovttasráđiid Sámedikkiin guottuid- ja diehtujuohkináŋggirdemiin sápmelaččaid ja sámi dilálašvuodaid hárrái. Giella- ja guovluddepartementa áigu maiddá almmuhit diehtujuohkinreivviid sámi dilálašvuodaid birra.

Eamiálbmovuoigatvuođaid gelbbolašvuodaguovddáš ásahevvi 2002 čavčča ja rahppui almmolaččat čakčamánu 1.b. 2003. Guovddáža deataleamos doaimmat leat duodaštit, gaskkustit máhtu ja juohkit dieđuid sámiid ja eará eamiálbmogiid rivttiid birra, vrd čilgehusa kap. 542:s, poasta 1.

7. *Nannet davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbarggu eamiálbmogiid birra ja eamiálbmogiid gaskka*

2000:s álggahuvvui bissovaš ovttasbargu sámi áššiid ovddasvástideaddji ministariid ja Suoma, Ruota ja Norgga sámediggepresidenttaid gaskka, man ulbmil lea jámmadit čuvget, guorahallat ja meannudit sámi gažaldagaid maid hárrái leat oktasaš beroštumit. 2001:s mearridedje ministarat ja sámediggepresidenttat nammadit áššedovdijoavkku mii galgá ráhkadit árvalusa davviriikkalaš sámeconvenšuvdnii. Áššedovdijoavku álggahii barggus ođđajagimánus 2003, ja joavkku áigumuš lea válbmet sámeconvenšuvdnaárvalusa 2005:s.

Suoma, Ruota ja Norgga sámedikkat leat ásahan oktasaš ovttasbargoorgána, namalassii Sámi parlamentáralaš rádi. Ráđdi lea institušunaliserejuvvon ovttasbargu sámedikkiid gaskka dakkár áššiin mat guoskkahit sámiid mángga stáhtas dahje sámiid oktan álbmogin. Ráđdi lea deatalaš orgána ođđa davviriikkalaš ovttasbarggus, muhto das boahtá maiddá leat mearkkašupmi gaskariikkalaš oktavuodain.

St. dieđáhusas nr 33 (2001-2002) ja St. dieđáhusas nr 34 (2001-2002) deattuha Ráđdehus dutkama, giela, ealahusovttasbarggu ja IT-čovdosiid deatalaš davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbargosuorgin.

Kap. 500, poasta 21 Sierra dutkan- ja čielggadanprográmmat/

kap. 500, poasta 50 Norgga dutkanrádi dutkanprográmma

Poasttaide gullet dutkan- ja čielggadandoaimmat buot Gielda- ja guovludepartementta ovddasvástádussurggiin.

Suorgeprinsihpa geažil leat mángga departementtas ja vuolit etáhtas DjO-doaimmat (dárogiillii FoU) sámi dilálašvuodaid birra. Gielda- ja guovludepartementta lea 2001 rájes juolludan ruđa Norgga dutkanrádi sámi dutkanprográmmii (2001-2005). Prográmma ulbmil lea rekruteret dutkkiid ja movttiidahttit dutkamii mii buvttášii ođđa máhtu ja ođđa perspektiivvaid. Ulbmilin lea maiddá ovddidit sáme giela dieđagiellan ja movttiidahttit fágaidrastideaddji ja ásahusgaskasaš ovttasbargui sihke riikkadásis, davviriikkalaččat ja riikkaidgaskasaččat. 2003:s lei Gielda- ja guovludepartementta juolludus 1,5 milj kr. Prinsihpalaččat lea Dutkanráđdi maiddá geatnegahtton árvoštallat lea go sámi áššiid dutkan áigeguovdil maiddá eará dutkanprográmmaid oktavuodas.

Gielda- ja guovludepartementta lea juolludan ruđa Tromssa universitehtii čadahit Norgga birgenlágidutkosa. Dutkkus lea stuora birgenlágiiskadeami oassi mii čadahuvvo 11 arktalaš guovllu eamiálbmogiid gaskka. Departementta lea maiddá juolludan ruđa Nordlandsforskningii árvoštallat prosessaid mat leat čadnon guovtti luossa- ja guvžábiebmankonsešuvdnii Mosskes Divttasvuonas. Sámediggi lea ožžon ruđa joatkit proševtta Sámi statistihkka man ulbmil lea lágidit dilálašvuodaid kvantitatiiva dieđuid organiseremii.

Kap. 540, poasta 50 Sámediggi

Álbmotválljejun orgánan lea Sámedikkis stuora friddjavuohta. Dat ii leat ráđdehusa vuollásaš orgána, ja ráđdehusas ii lea danne ovddasvástádus Sámedikki politihkalaš doaimmas dahje dain politihkalaš mearrádusain maid Sámediggi dahká. Dál hálddaša Sámediggi mángga doarjjaortnega ja doaimma mat leat dasa sirdojuvvon departementtain.

2004:s evttoha ráđdehus juolludit 135,4 milj kr poasta 50 bokte. 621 000 kr dás lea buhtadus bargoaddiivvaga nuppástuhttima ovddas. Evttohuvvo sirdit 300 000 kr kap. 541, poasttas 70 Doarjja sámi ulbmiliidda kap. 540, postii 50 Sámediggi, Sámedikki Sámi parlamentáralaš rádi barggu nannema várás. Dasa lassin juolluduvvo Sámediggái 7 milj kr kap. 571 poasttas 64 Árvoštusdoarjja. Ruđat galget juhkkajuovvot sáme giela

hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodadoaimmaide, ja dat biddjojit Sámedikki 2005` rámmii. Dán juolludusa bokte lea Ráđđehus dusten daid dárbbuid mat ovdanbohte “Gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuoda golut” – raporttas mii ovddiduvvui miessemánus 2002.

Kap. 541, poasta 54 Vuoitu Sámeálbmotfondas

Stuoradiggi mearridii geassemánu 16.b. 2000 juolludit 75 milj kr “Sámeálbmotfondii” 2000` dárkkistuvvon našunálabušehta oktavuodas. Finánsalávdegotti eanetlohku celkkii fondda ulbmila birra ahte fondda vuoitu galgá adnot iešguđet doaibmabijuide mat nannejit sámi giela ja kultuvrra. Stuoradikki mearrádus čilge ahte fondda vuodđudeapmi galgá leat oktasaš buhtadus daid vahágiid ja vearrivuodaid ovddas maid dáruiduhttinpolitihkka dagahii sámi álbmoga ovdii. Supmis mii biddjo Sámedikki háldui 2004` bušehta bokte, lea reantovuoitu ođđajagimánu 1.b. 2003 rájes juovlamánu 31.b. 2003 rádjái ja dat lea 4,65 milj kr. Fondda vuoitu ii leat oassin Sámedikki rámmajuolludusas.

Kap. 541, poasta 70 Doarjja sámi ulbmiliidda

2004:s evttoha Ráđđehus juolludit departementta háldui 1,1 milj kr dán poastta bokte. Ulbmil lea seailuhit ja ovddidit sámi identitehta, kultuvrra ja servodateallima. Juolludus lea unniduvvon 2003 ektui danne go 300 000 kr evttohuvvo sirdojuvvot kap. 540, postii 50 Sámediggi, nannen dihte Sámedikki barggu Sámi parlamentáralaš ráđi oktavuodas. Ovdal almmuhuvvui doarjja jahkásaččat ohcanládje. Departementa ii ane dan šat ulbmillažžan poastta sturrodaga geažil.

Kap. 541, poasta 72 Sámi giella ja diehtjuohkin

2004:s várrejuvvo 2,6 milj kr ráđđehusa ángiruššamiidda sáme giela ja diehtjuohkima dáfus. Ulbmil lea golmmaoasat – ruđat galget adnot lámhčit dili nu ahte almmolaš sáme gielgeavaheapmi lassána, ahte sáme giel almmolaš diehtjuohkin sáme gielagiidda lassána ja ahte dieđut sámi dilálašvuodaid birra almmolašvuhtii lassánit.

Kap. 542, poasta 1 Eamiálbmotvuogatuodaid gelbbolašvuodaguovddáš

Eamiálbmotvuogatuodaid gelbbolašvuodaguovddáš Guovdageainnus rahppui virggálaččat čakčamánu 1.b. 2003. Lea sávahahti ahte Guovddáš ásaha fágalaš fierpmádagaid eará áhusaide mat barget eamiálbmotgažaldagaiguin riikaviidosoččat ja riikkaidgaskasaččat. Guovddáša deataleamos barggut leat diehtjuohkin, duodásteapmi ja fierpmádathuksen. Guovddáš boahtá čujuhit ođđa dutkandárbbuide, muhto dat ii galgga ieš leat dutkanásahus. Giela- ja guovluddepartementa evttoha bušehtas bokte juolludit 1,95 milj kr 2004:s. Olgoriikkadepartementa joatká iežas 1,2 milj kr:saš juolludemiin.

Kap. 552, poasta 72 Našovnnalaš doaibmabijut guovllidovddideami várás

Juolludusa ulbmil lea ovddidit guovlluid ealáhusaid ja árvoháhkama. Dát galgá čadahuvvot nuppástuhttimiid, innovašuvvna ja ođđasisálggahemiid movttiidahttima bokte. Bargu čadahuvvo ovttasráđiid guovllulaš, našovnnalaš ja riikkaidgaskasaš bealálaččaiguin. 2004:s evttohuvvo oppalaččat 279 milj kr juolludus kap. 552, poastta 70 bokte Našovnnalaš guovllidovddideami doaimmaide. Sámedikki oassálastin ráđjerastideaddji Interreg-programmain ruhtaduvvo dán poastta bokte. Sámediggi oáččui 2,1 milj kr 2002:s ja 2,2 milj kr 2003:s. 2004` juolludus čielgá 2003` čavčča mielde.

Dearvvašvuodadepartementa

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		Evttohus 2004
			Rehketdoallu 2002	bušeahtta 2003	
728 ¹⁾	21	Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána	10 300	10 700	10 700
732	75	Guovllu dearvvašvuodadoaibmabijut	2 800		2)

1) 2003:s juolluduvvui kap. 701 poasta 21 bokte.

2) Dát várrejuvvon ruđat leat dál biddjon Dearvvašvuolta Davvin vuoddojuollodussii ja jotkojuvvojit.

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
743	75	Psykalaš dearvvašvuodasuodjalus

Kap. 728 NOU 1995:6 Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána čadaheapmi

2003:s biddjo 10,7 milj kr geahččalan- ja ovddidanbargguide NOU 1995:6 Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána vuodul, ja “Girjáivuolta ja ovttárvosašvuolta – Ráđdehusa doaibmaplána Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalussii 2002-2005” vuodul.

Dáin ruđain lea 5,1 milj kr sirdojuvvon Sámediggái ja adno eanas muddui prošeaktaruđaid hálddašeapmái ja guovtti áššemeannudeaddjevirgái Sámedikkis.

Ruđaid muđui hálddaša Sosiála- ja dearvvašvuodadirektoráhta mas lea ovddasvástádus álggahit plána eará doaibmabijuid. Sámi dearvvašvuodadutkama guovddáži juolluduvvui 4,0 milj kr dábalaš doaibmagoluide ja sámi guovlluid dearvvašvuoda- ja birgenlágiguorahallamii. Dieđut čohkkejuvvojit 2003:s ja 2004:s ovttasrádiid Našovnnalaš álbmotdearvvašvuodainstituhtain. Reasta ruđain biddjo sámi diehtujuohkinbálvalusa álggaheapmái, dulkaoahpu ovdaprošektii ja bearráigeahččaneiseváldiid sámi gelbbolašvuoda nannemii.

Sámediggái eanet iešhálddašeaddji ovddasvástádus doarjjaruđaid hálddašeamis

Departementta ja Sámedikki NOU 1995:6 čadaheapmi árvvoštallojuvvui 2002:s. Árvvoštallan čájeha ahte NOU 1995:6 ja loahpahuvvon prošeavttat leat veahkkin boktan ipmárdusa sámi geavaheddjiid erenoamáš dárbbuide. Dattege lea ain hástalussan čatnat sámi perspektiivva sámi guovlluid dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa dábalaš ovdánahttimii. Árvvoštallama, gulaskuddanáhusaid árvalusaid ja prošeavtta vásáhusaid vuodul, leat Sámediggi ja departementa ovttasoaivilis sirdit Sámediggái eanet iešhálddašeaddji ovddasvástádusa doarjjaruđaid hálddašeamis. Ruhtageavaheami eavttut galget ain čuovvut NOU 1995:6 Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid plána ja “Girjáivuolta ja ovttárvosašvuolta”- nammasaš plána.

2004:s jotkojuvvo “Girjáivuolta ja ovttárvosašvuolta”- doaibmaplána čadaheapmi. Departementa eaktuda lagas ovttasbarggu Sámedikki ja Sosiála- ja dearvvašvuodadirektoráhta gaska doaibmaplána doaibmabijuid čadahettiin.

Kap. 743 Stáhtalaš doaibmabijut psykalaš dearvvašvuoda arvosmahttimis

Dearvvašvuodadepartementa áigu joatkit plánain nuppástuhttit Kárášjoga ja Leavnnja psykalaš dearvvašvuodasuodjalusa riikaviidosas gelbbolašvuodabásan sámi álbmoga bálvalusaid várás. Investeremat bearašossodaga ja nuoraidpsykiatriija fáhkkašajiid huksemii leat vuoruhuvvon doaibmabijut.

Mánáid- ja bearašdepartementa

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2002	bušeahhta 2003	Evttohus 2004
856	50	Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide	8 113	8 413	10 716

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš kapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
854	71	Mánáid- ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, Ovdánahttin- ja diehtjuohkin
857	70	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat
857	71	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Dutkan- ja ovddidanbargu
857	75	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidbargu (Friddjafonda)
857	79	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Riikkaidgaskasaš nuoraidbargu

Kap. 854 Mánáid- ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, poasta 71 Ovdánahttin ja diehtjuohkin j.e.

Sámi mánáide lea mánáid-suodjalus mii lea mánnái buoremus, dakkár suodjalus mas sámi giella ja kultuvra adno deatalažžan ja ovttárvosažžan. Jus dán ulbmila galggaš joksat, de ferte mánáid-suodjalusa mánggakultuvrralaš gelbbolašvuotta buoriduvvot, dás maiddái mánáid-suodjalusmáhttu sámi oktavuodain. Danne lea Mánáid- ja bearašdepartementa 2003:s juolludan ruđa Davvi-Norgga mánáid-suodjalusa ovddidanguovddáži hábmet njeallje temághippaga sámi mánáid-suodjalusa birra mat galget adnot vuodđo- ja joatkkaoahpahas ja mánáid-suodjalusásahusain. Gihppagat válbmanit 2004:s. Departementa juolluda maiddái doaibmadoarjaga Davvi-Norgga mánáid-suodjalusa ovddidanguovddáži. Guovddáš ánggiruššá ee dutkan- ja ovddidanbargguin dain oktavuodain go mánáid-suodjalus deaivida mánggakultuvrralaš servodagain, ja deattuha erenoamážit mánáid-suodjalusa sámi oktavuodain.

Kap. 856 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Sámediggi hálldaša sierra doarjaga mii juolluduvvo sámi mánáidgárddiide ja ovddidanbargguide, rekruterendoaimmaide, diehtjuohkindoaimmaide ja pedagogalaš oahpponeavvuid ráhkadeapmái. Sámi mánáidgárddiid sierra doarjja sirdojuvvui Sámediggái 1.1.2001:s. Sámediggi lea ráhkadan odđa doarjjanjuolggadusaid. Juolludusa ulbmil lea fuolahit sámi mánáide vejolašvuoda ovddidit ja nannet gielaset ja kultuvrraset mánáidgárddis.

2002:s lea Sámediggi juohkán sierra doarjjaruđaid 71 sámi mánáidgárdái/ossodahkii, 2001:s ges 45 mánáidgárdái. Dás lea sáhka sullii 1000 sámi máná birra. 7 mánáidgárddi leat ožžon doarjaga eatnigieloahpahussii. Sámediggi lea maiddái juolludan doarjaga 21 prošehtii ja ovddidandoaimmii sámi mánáidgárddiin ja mánáidgárddiin main leat sámi mánát. Sámediggi lea fárus departementta golmmajagi kvalitehtaháhkamis mánáidgárddiin, ja das lea maiddái ovddasvástádus čuovvut sámi mánáidgárddiid. Leat lágiduvvon guokte riikaviidosaš mánáidgárdekonferánssa. Go Sámediggi válddii badjelasas juohkit sierra doarjaga mánáidgárddiide, de deattuhuvvogohte maiddái mánáidgárdesuorggi hástalusat garraseappot. Sámediggi ovttasbargá Sámi allaskuvllain ja fylkkamánniiguin iešguđet doaibmabijuid hárrái mat leat čadnon sámi mánáidgárddiide ja mánáidgárddiide main leat sámi mánát. 2004:s lea ee jurdda lágidit davviriikkalaš bajásšaddandilikonferánssa.

Mañnel go Sámediggi válddii badjelasas doarjjaortnega hálldašeami, de leat sámi sierradoarjjaohcamušat olu lassánan. Dattege ii leat doarjja sámi mánáidgárddiide lassánan seamma mađe go mañemus jagiid doaibmadoarjja mánáidgárddiide (kap. 856

Mánáidgárddit, poasta 60). Danne lea dárbu nannet Sámedikki doarjjarámma vai ohcamušaid sáhtta doarjut. Dán vuodul evttoha ráddehus 2004:s 2 milj kr:in lasihit kap. 856, poastta 50.

Kap. 857 Mánáid ja nuoraid doaibmabijut, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Dán postii gullet doarjagat eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikaviidosaš bargguide. Ulbmil lea láhčit dili dasa ahte mánát ja nuorat searvvaše mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide. Doarjagat galget movttiidahttit organisašuvnnaid atnit fuola ja váldit mieldeovddasvástádusa, ja sihkkarastit organisašuvnnaid mioldemearridan- ja demokratiijaarenan.

Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid doarjjanjuolggadusat addet vejolašvuoda juolludit doarjaga smávva organisašuvnnaide main lea ráddjejuvvon rekruterenvuoddu, dás maiddái sámi organisašuvnnaide. 2002:s álkidahttojuvvojedje njuolggadusat. Álkidahttima ulbmil lea luvvet ruđaid organisašuvnnaid hálddašanbarggus organisašuvdnabargguide. Doarjagiid odđa njuolggadusat gustojit 2003 rájes.

Kap. 857 Mánáid ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 71 Dutkan- ja ovddidanbargu

Departementa áigu ain ovttasbargat ovddidit suohkaniid fálaldagaid mat nannejit sámi mánáid ja nuoraid identitehta ja gullelašvuoda sámi servodahkii. Departementa áigu maiddái ovttasráđiid Sámedikkiin gulaskuddat leat go sámi mánáin ja nuorain árvalusat movt sámi mánáid- ja nuoraidpolitihka ovddideapmi galggašii joatkašuvvot.

Ovttasbargu Guovdageainnu suohkaniin *Bajásšaddanbirrasa nannema ovddidanprográmma* oktavuodas jotkojuvvo. Gávcci suohkana oassálastet dán prográmmas (poasta 72).

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 75 Eaktodáhtolaš báikkálaš mánáid- ja nuoraidbargu (Friddjafonda)

Departementa áigu ain ángiruššat movttiidahttit eaktodáhtolaš báikkálaš mánáid- ja nuoraidbarggu. Mánáid ja nuoraid báikkálaš doaimmaid doarjja *Friddjafondda* doarjjaortnega bokte, lea erenoamáš deatalaš gaskaoapmi. Sámi mánáid ja nuoraid lassáneaddji doaibma báikkálaš servodagain lea positiiiva ja departementa háliida doarjut dákkár ovdáneami. Doarjjaortnet Friddjafonda adno dál olahat dihte sámi mánáid- ja nuoraidjoavkkuid, ja dieđut dán birra almmuhuvvojit sámegillii.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 79 Riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargu jna

Juolludusa ulbmil lea ovddidit riikkaidgaskasaš mánáid- ja nuoraidovttasbarggu. Ulbmiljuovkui gullet eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat, ovttaskas olbmot ja sihke báikkálaš, guovllu ja riikka almmolaš eiseváldit. Eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat ožžot dán poastta bokte doarjaga riikkaidgaskasaš bargui. Poastta váldooassi adno Norgga oassálastimii EU prográmmas NUORRA Eurohpas, ja eará EU prográmmaid oassálastingoluide mat leat oaivvilduvvon mánáide ja nuoraide.

EEO-šiehtadus addá buriid vejolašvuodaid oassálastit EU nuoraidpolitihkalaš doaibmabijuid ovdánahttimis, ja NUORRA Eurohpas - prográmma searvan addá norgga nuoraide vejolašvuoda eambo oassálastit riikkaidgaskasaš ovttasbarggus.

Departementa áigu ain vuoruhit Barentsguovllu nuoraidpolitihkalaš ovttasbarggu dan doaibmaplána vuoruhemiid ja evttohusaid vuodul mii dohkkehuvvui Nuoraidministarkonferánsas Tromssas 2001:s. 2004:s várrejuvvojit maiddái doarjjaruđat Barentsguovllu mánáid ja nuoraid multilaterála proševttaide ja doaimmaide. Barentčállingoddi lea váldán badjelassas Barentsguovllu multilaterála nuoraidovttasbarggu

doarjjaortnega hálddašeami. Prošeavttat mat ovddidit sámi giela ja kultuvrra ja eamiálbmotnuoraid ovttasbarggu, vuoruhuvvojit.

Eanandoallodepartementa

			(1 000 ru)		
Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahitta 2003	Evttohus 2004
1147		Boazodoallohállddahus	39 635	41 834	52 797
1149	50	Árvoháhkkan ja ovddidandoaibmabijut eanandoalus	2 000*	2 000*	2 000
1151		Boazodoallošiehtadusa čađaheapmái	104 798	100 900	95 000
Submi			146 433	144 734	149 797

*2002:s ja 2002 rádjái lea ruđat juolluduvvon eanandoallušiehtadusas

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

		(1 000 ru)		
Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahitta 2003	Evttohus 2004
01	Doaibmagolut	33 626	35 940	35 741
45	Stuora bierggasoastimat ja mátsadoallan, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	3 438	3 113	3 175
70	Doarjja duottarstobuide	521	636	659
71	Sis-Finnmárkku nuppástuhtindoaimmat, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	2 050	2 145	13 222
Submi		39 635	41 834	52 797

Boazodoallohállddahus galgá láhčit dili nu ahte boazodoallopolitihka ulbmilat ollašuohttojuvvojit. Boazodoallohállddahus hálldaša boazodoallolága ja boazodoallošiehtadusa gaskaomiid. Boazodoallohállddahus lea maiddái Boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállingoddi ja čađaheaddji orgána ja dat doaibmá ráđdeaddin ealáhussii.

Boazodoallopolitihka guokte iehčanas vuoddoárvvu leat ealáhuspolitihkalaš buvttadanárvu ja sámpolitihkalaš kulturárvu. Boazodoallopolitihkalaš ulbmilat leat ovtastuvvon “Nana bastevaš boazodallu”- doahpagis. Dát mearkkaša boazodoalu mas leat ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš návccat.

2002` raporta

Odđajagimánus 2002 mearridii Boazodoallostivrra Oarje-Finnmárkku boazodoalloguovllu geasseguhtunorohagaide 63 700 bohcco alimus boazolohkun, dat divvojuvvui manjil 64 300 sturrosaš boazolohkun. Dán mearrádusa čađaheami várás juolluduvvui ruhta ásahtit prošeaktakantuvrra mii golmmá jagi áigodagas galgá bargat boazologu heiveheamiin. 2002:s virgáibiddjoje kantuvrii 3 bargi, ja kantuvra lea ovttasráđiid guoskevaš boazoeaiggádiiguin ohcan čovdosiid dasa movt heivehit iešguđet orohagaid boazologu nu njuovžilit go vejolaš. Boazologu heiveheapmi guohtumiidda álggahuvvui 2002:s maiddái Nuorta- Finnmarkkus. Bargu dáiguin prosessaiguin lea gáibidan sihke olu návccaid ja olu áiggi.

2001/2002` ja 2002/2003` jagiid buorit guohtumat leat lassánahttan Finnmarkku boazologu mearkkašahtti ollu. Buorit dálkkádagat ja unnán muohta lea buoridan guohtumiid. Muhtun guovlluin eai leat jeageleatnamat báljo guodohuvvon, ja dat lea dagahan ahte bohccot leat buoret vuommi nalde, miesseprosentta lea loktan ja bohccot leat buorebut seilon. Boazologu lassáneapmi headušta boazologu heiveheami, ja guhkilmasat bohtá dat vahágahttit ealáhusa ekologalaš návccaid. Finnmarkku buorit jagit leat seammás dagahan ahte ekonomalaš návccat leat sakka buorebut go leat mángga jahkái leamaš, danne go biergosisabohtu lea buorránan eanet njuovvama geažil.

Boazodoalu boraspirevahádat leat unnon 2000/2001 rájes 2001/2002 rádjái, muhto ain leat vahádat dohkkeameahttu stuorrát muhtun guovlluin. Buhtadusmáksu unnui 35,5 milj kr rájes 2001:s 23 milj kr rádjái 2002:s, mii lea su 35 prosentta. Seammás ožžo boazodoallit gaskamearáláčat su 30 prosentta almmuhuvvon vaháguin buhtaduvvot, mii lea 4

prosenttasá njiđđan 2000/2001 rájes. Boraspirevaháđat leat eanas unnon Finnmárkkus, vuosttažettiin danne go bohccot leat buoret vuomimis.

Boazodoallohálddahas lea ovddasvástádus áimmahuššat boazodoalu areálaberoštusaid dábálaš areálahálddašeamis. Mearkašahtti oassi hálddahas návccain manná dákkár áššiide. Hástalussan lea ahte ovttaskas áššit lassánit.

Boazodoalu ovddidanfonddas lea 2 milj kr sirdojuvvon Sámi ovddidanfondii.

Nissonolbmuid- ja bearašdoaimbajuid nannen álggahuvvui 1999:s. Ulbmil lea guovdilastit erenoamážit nissonolbmuid ja bearašiid saji boazoealáhusas ja nissonolbmo sámikultuvrralaš árvvu. Boazoealáhusa ovtadássásašvuodapolitiikka ođastettiin ja ulbmilčielggadettiin leat boazodoallonissonolbmuid politiikkaábmema iežaset sávaldat guovddázis. Danne dollojuvvi juovlamánus 2002 seminára boazodoallonissonolbmuid várás.

Boazodoallováđdegotti čielggadeapmi Oarje-Finnmárkku boazodoalloguovllu dálveguhtumiid gaskaboddosaš rájiid hárrái gárvvistuvvui geassemánus 2002. Boahttevaš orohatrájiid mearrideapmi álggahuvvui dalle, vuordimis dahká Boazodoallostivra loahpalaš mearrádusa 2003:s.

Ealáhusii leat sáddejuvvon njuolggadusat sihke dárogillii ja sámegillii. Dasto leat boazodoalloagronomat doallan diehtjuohkinčoahkkimiid boazodolliiguin 2000/2001` boazodoallošiehtadusa birra. Beaivválaš ságastallamat, sihke meahcis dahje kantuvrrain, leat deatalaččat politiikka gulaheamis.

Boazodoallohálddahas lea ráhkadan hálddahasgelbbolašvuodaplána. Dán barggu vuodđun lea kárten maid báikkálaš kantuvrrat leat čađahan. Sámegiela gelbbolašvuodaloktema prográmma lea čađahuvvome. Hálddahas lea 2002:s álggahan barggu ráhkadit oktasaš journála- ja arkiivavuogádaga, vai sihkkarastá ahte iešguđet guovlluid boazodolliid áššit meannuduvvojit nu ovttaláđje go vejolaš, ja vai álkibut olaha dieđuid dahje áššiid mat leat meannuduvvon dahje mat leat meannuduvvome.

2004` bušeahttaevttohus

Boazodoallohálddahas galgá vuoruhit Nuorta-Finnmárkku boazodoalloguovllu orohagaid alimus boazologu mearrideami, ja čađahit Boazodoallostivrra mearrádusa Oarje-Finnmárkku boazodoalloguovllu geasseguhtunorohagaid alimus boazologu mearrádusa, vai boazolohku heivehuvvo guohtunváriide ja vai Finnmárkku boazodoalu návccat nannejuvvojit. Dán oktavuodas čujuhit áshuvvon prošeaktakantuvrii mii galgá oččodit šiehtadusaid boazodolliiguin Oarje-Finnmárkku boazologu unnideami hárrái.

Oarje-Finnmárkku boazologu heivehettiin galgá Boazodoallohálddahas koordineret ja fuolahit “Boazodoalu resursaguovddáža” ásaheami. “Boazodoalu resursaguovddáš” šaddá deatalaš áshus bargosajiid háhkamis, mii fas mielddisbuvttáši buoret árvoháhkama boazodollui. Guovddáš galgá ávkástallat ja fállat boazodolliid gelbbolašvuoda iešguđetlágán doaimmaide, vuosttažettiin iešguđet gozihan- ja dárkkistanásahusaid fealtabarguide.

Dasto galgá Boazodoallohálddahas bargat Finnmárkku boazodoalloguovlluid orohatjuohkimiid/siidajuohkimiid loahpalaš mearridemiin.

Boazodoallohálddahas galgá ain áshat fierpmádagaid ja ovttasbargolihtuid eará almmolaš orgánaiguin ja oahpásnuhttit sin boazodoalu dárbui bisuhit oktilis areálaid, ja dasa movt iešguđet doaimbajut boazoguhtuneatnamiin váikkuhit boazodollui. Hálddahas bargui gullá maiddá duodaštit boazodoalu areálageavaheami ja almmustuhttit dan gielddaide ja fylkkaide.

Boazodallohálddahas galgá ángirit oččodit areálageavaheami stivrejeddji lágaid ja njuolggadusaid nuppástuhttot. Dasto galgá hálddahas bidjat árjjaid loktet sihke iežas bargiid ja boazodolliid gelbbolašvuoda gustojeaddji láhkamearrádusaid ja njuolggadusaid hárrái.

Boazodoallohállddahas galgá veahkkín loktet boazodoalu árvoháhkama. Hálddahas galgá ovttasráđiid ealáhusa orgánaiguin ja eará oassálastiiguin váikkuhit dasa ahte boazodoallošiehtadusa ekonomalaš resurssat adnojit ulbmillaš vuogi mielde, mii doaibmá bures ja mii lokte árvoháhkama. Dán oktavuodas galgá hálddahas bargat dan badjelii ahte Boazodoalu ovddidanfonda ja Boazodoalu árvoháhkanprográmma gaskaoamit ovttastahttojuvvojit, vai dát guokte ortnega doibmet nu bures go vejolaš. Dasto galgá hálddahas lámčit dili boazodoalloealáhusa, SND ja iežas hálddahusa posiitiiva ovttasbargui árvoháhkanprográmma čadaheittiin.

Nissonolbmuid ja bearrašiid nannema doaibmabijut álggahuvvojedje 1999:s. Gustojeaddji politihka vuodul galgá hálddahas ain bargat árjjalaččat nissonolbmuid ja bearrašiid doaibmabijuiguin. Bargu galgá vuhttot miehtá hálddahusa organisašuvnna ja eará surggiin maiguin hálddahas bargá.

2003:s galgá Boazodoallohállddahas joatkit lámčit dili hálddahusa elektrovnnalaš iešbálvalančovdosiidda, vuogádatovddideapmái ja evttohit álkidahttit boazodoallošiehtadusa ekonomalaš gaskaomiid ortnegiid. Dasto galgá hálddahas fuolahit ahte iešguđet boazodoalloguovlluid ovttaskas boazodolliid áššit gieđahallojuvvojit johtilit ja vuoiggalaččat. Oassin bearráigeahččanbarggus galgá hálddahas joatkit bohccuid lohkat iešguđet boazodoalloguovlluin, ja dalle vuoruhit Finnmárkku Boazodoalloguovlluid. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodolliid iežaset raporteremiin lea stuora vealla, de galget doaibmabijut álggahuvvot. Boazodoallohállddahas galgá árjjalaččat leat mielde ovddideame riidoeastadeaddji doaibmabijuid ealáhusberoštusaid ektui. Ferte ovdamearkka dihte fuolahuvvot ahte riiddut geahpeduvvojit nu olu go vejolaš, eavttuid ja neavvuma bokte dain oktavuodain go áidun ja motoriserejuvvon neavvuid geavaheapmi lea dárbbalaš.

Boazodoallohállddahas ferte viidábut dieđihišgoahtit iežas ovddasvástádussuorggi birra, ja gaskustit dieđuid boazodoalu ovdáneami ja boazodoalu guovddáš árvvuid birra.

Boazodoalu areálageavaheami ja dan vuoigatvuodaid duodašteapmi mearrida ealáhusa boahhteáiggi. Fierpmádagat ja ovttasbargolihtut eará almmolaš orgánaiguin galget almmustuvvat vai boazodoallu buorebut dohkkehuvvo. Dasto lea gáibiduvvon lagas oktavuoha ealáhusa ovddasteddjiid ja Boazodoallohállddahusa gaskkas duddjon dihte luohttámuša ja ipmárdusa. Diekkár ovttasbargu lea deatalaš jus návccalaš ovdáneapmi galggaš ollašuvvat.

Boazodoallohállddahas galgá váikkuhit dasa ahte buot boazoorohagat ráhkadit sierra orohatplána.

Lea deatalaš sihkkarastit ahte dutkanruđat ja ovddidandoaibmaruđat bures ovttastuvvojit boazodoallošiehtadusa bokte.

Boazodoalu dutkama ja gaskkusteami strategalaš plána 2002-2005 mielde galget dutkanárjjat biddjot čuovvovaš viđa suorgái:

- Areálasisabahkkemat ja olggobeale váikkuhusat
- Guohtun ja buvttadeapmi
- Árvoháhkan
- Stivren ja organiseren
- Dásseárvu

Boazodallohálddahas galgá leat doaimma mii ávkkástallá návccaidisguin buresdoaimbi vuogi mielde, ja mii hálddašeami ja ráđđeaddima bokte sihkkarastá geavaheddjiide buresdoaimbi bálvalusaid.

Boazodallohálddahas galgá ain ángiruššat ovddidit bargiid- ja bálkápolithka, gelbbolašvuodaloktema, organisašuvdnaovddideami, ekonomiijastivrema, jođiheadjeovddideami, siskkáldas doaimmaid ja IKT. Gelbbolašvuodaloktema oktavuodas galgá hálddahas erenoamážit vuoruhit bargiide sámegieloahpahusa.

Kap. 1149 Eanandoalu árvoháhkkan- ja ovddidandoaimbajut. Doarjja Eanandoalu ovddidanfondii

Sámedikki dáhtu vuodul šiehtadedje eanandoallošiehtadallamiid bealit 2003:s sirdit jahkásaš juolludusa Sámi ovddidanfondii (SOF) eret eanandoallošiehtadusas. Boahttevaš juolludusat SOF:ii juolluduvvojit 1.1.2004 rájes kap. 1149 poasta 50 bokte. Mañemus jagiid lea Sámi ovddidanfondii juolluduvvon 2 milj kr eanandoallošiehtadusa bokte. Dát juolludus jotkojuvvo 2004:s.

Kap. 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmi

		(1 000 ru)		
Poasta	Doaimbajut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahtta 2003	Evttohus 2004
51	Doarjja Ovddidan- ja investerenfondii	41 200	54 300	36 500
72	Doarjja organisašuvdnabargguide	5 450	5 600	5 600
75	Goluideahpedan- ja njuolggadoarjja, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	53 959	48 200	51 100
79	Čálgoortnegat (buresbirgejumi ortnegat)	1 800	1 800	1 800
82	Bohccobierggu radioaktiivvalašvuoda golut	2 389		
Submi		104 798	100 900	95 000

Kapihttalii gullet juolludusat boazodoallošiehtadusa čadaheami várás ja juolludusat gokčat goluid maid bohccobierggu radioaktiivvalašvuoha dagaha. Boazodoallošiehtadus ja boazodoalloláhka leat boazodoallopolithka čadaheami deataleamos gaskaoapmin. Boazodoallošiehtadusas mearriduvvo movt ekonomalaš gaskaoamit galget geavahuvvot, ee boazodoallolága áigumušaid ja mearrádusaid vuodul. Ulbmilat ja strategiijjat čilgejuvvojit dárkileappot St. prp. nr 63:s (2002-2003) ja Árv. S. nr 287:s (2002-2003) *2003-2004` boazodoallošiehtadusa birra, goluid gokčan maid bohccobierggu radioaktiivvalašvuoha dagaha, ja 2003` stáhtabušeahta rievdadusat.*

Birasgáhttendepartementa

			(1 000 ru)		
Kap.	Poasta	Doaibmajut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahhta 2003	Evttohus 2004
1429	50	Doarjja sámi kulturmitosuodjaleapmái	1 000	2 000	2 000

Kap. 1429, poasta 50 Doarjja sámi kulturmitosuodjaleapmái

Birasgáhttendepartementa joatká sámi kulturmitosuodjalanbarggu doarjaortnegiin. Doarjaortnet galgá áimmahuššat váldokulturmitofágalaš beliid sámi kulturmitobarggus ja kulturbirasbarggus. Ruđat galget eanas adnot mátasdoallan- ja divodanbargguide. 2004:s lea evttohuvvon juolludit 2 milj kr ulbmilii. Sámediggi hálddaša ruđaid Birasgáhttendepartementta juolludusreivve mielde.

Birasgáhttendepartementa sirddii 2001:s kulturmitolága válldi Sámediggái. Sámediggi oaččui gaskaboddosaš geahččalanortnega mielde 3 jahkái hálddašanoavddasvástádusa sámi kulturmitoberoštumiin. Geahččalanortnet árvvoštallojuvvo 2003:s.

Olgoriikkadepartementa

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2002	Salderejuvvon bušeahitta 2003	Evttohus 2004
116	70	Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide	400	400	400
163	71	Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodát	988	1 200	1 200
Submi			1 388	1 600	1 600

Dasalassin leat čuovvovaš kapihttaliin juolluduvvon ruđat sámi ulbmiliidda:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
197	70	Doarjja ii-ODA-dohkkehuvvon riikkaide ja riikkaidgaskasaš birasdoaimmaide

Kap. 116, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Olgoriikkadepartementtas leat juolludusat mat leat maiddái sámi ulbmiliidda ávkin. Kap. 116, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaid bokte, juolluduvvo doarjja ee “Eamiálbmogiid oassálastimiii Arktalaš ráđis jna”. Ulbmil juolludemiin lea addit doarjaga álgoálbmogiid ovddasteddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargui davviguovlluin áššesurggiin mat erenoamážit gusket sidjiide, ja muđui doarjut sin vejolašvuodaid searvat dánlágán ovttasbargguide. Juolludus adnojuvvo vuosttažettiin gokčat Sámiráđi ja Ruošša beale álgoálbmotorganisašuvnna RAIPON oassálastima Arktalaš ráđi čoahkkimiin jna. Arktalaš ráđi ovttasbarggus lea buot 8 arktalaš stáhta fárus, namalassii Canada, Danmárku, Suopma, Islánda, Norga, Ruotta, Ruošša ja USA. Dán sirkumpolára ovttasbarggus leat ulbmilin ovdánahttit birasovttasbarggu ja ovddidit arktalaš guovlluid guoddi ovdáneami. Ovttasbargu Arktalaš Ráđi olis lea sakka viidáneame. Guovddáš bargosuorgin sáhtta erenoamážit namuhit goziheami ja doaimmaid nuoskkideami vuostá, ja Arktalaš guovlluid dálkkádatrivevdamiid viiddis dutkamiid mat leat jođus. Norgga ángiruššama vuodul lea čadahuvvon prošeakta guoddevaš boazodoalu birra. Norgga bealis deattuhuvvo arktalaš eamiálbmogiid aktiiva oassálastin Ráđis, mas Sámiráđis lea bissovaš oassálastinstáhtus, ja mas Sámiráđi lea okta guđa eamiálbmotorganisašuvnna. Eamiálbmotčállingoddi (Indigenous Peoples Secretariat) mii lea Københámmánis, veahkeha eamiálbmogiid sin oassálastima oktavuodas Ráđis. 2001-2003 áigodagas lea juolludus leamaš 400 000 kr jahkái, ja evttohuvvo ahte dát dássi bisuhuvvo maiddái 2004:s.

Kap. 163, poasta 71 Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodát

Guovdageidnui lea ásahuvvon eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš St. died. nr 21 (1999-2000) Olmmošvuoigatvuodaid doaibmaplána vuodul. Gielda- ja guovludepartementa ja Olgoriikkadepartementa ruhtadit gelbbolašvuodaguovddáša doaimma. 2002:s lei Olgoriikkadepartementta juolludus 988 000 kr ja 2003:s fas 1,2 milj kr. Ruhta juolluduvvo gelbbolašvuodaguovddáša ohcamuša vuodul. Vuordimis gártá Olgoriikkadepartementta juolludus leat seamma olu 2004:s go lei 2003:s.

Julevsámegieloahpahuš ja sámi kultuvrra ja servodateallima oahpásnuhttin Ungáras

Árran julevsámiguovddáš fállá 2003 rájes julevsámegieloahpahuša Budepešta universitehtas. Olgoriikkadepartementa lea ruhtadan oahppofálaldaga ja lea 2002:s juolludan 500 000 kr kap. 197, poasta 70 bokte fálaldaga álggaheami várás.

Doarjja riikkaidgaskasaš bargui

Olgoriikkadepartementa áigu nugo ovdal árvoštallat Sámedikki doarjjaohcama searvat ON ja eará riikkaidgaskasaš bargguide.

Justiisadepartementa

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
400	01	- Dutkanprošeakta sámi vieruiduvvamiid ja riekteoainnuid birra Finnmárkku fylkka lulábealde - Sámi vuoigatvuodalávdegoddi
440	01	Doarjja politiijaguovlluide main leat gielddat mat gullet sámegeiela hálddašanguvlui
470	72	Doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justiisadepartementa, poasta 01 Doaibmagolut

Justiisadepartementa áigu 2004:s várret 550 000 kr kap. 400, poasta 01:s sámi riektevieruid ja riekteipmárdusaid dutkama prošeaktii. Dát lea fágaidrasttideaddji dutkanprošeakta man ulbmil lea čilget sámi riektevieruid ja riekteipmárdusaid mat leat leamaš ja leat sámi guovlluid eatnamiid ja čáziid geavaheamis. Prošeakta lea juhkkuojuvvon guovtti oassái, ja dál lea II. oassi jođus, namalassii sámi riektevierut ja riekteipmárdusat Finnmárkku lulábealde. Prošeavtta II. oasi jođiha odđasisnammaduvvon sámi vuoigatvuodalávdegoddi, man mandáhtta lea čadnon seamma guovlluide. I. oasi bohtosat, sámi riektevieruid ja riekteipmárdusaid čielggadeapmi Finnmárkku fylkkas, leat almmuhuvvon NOU 2001:34:s. Justiisadepartementa lea juolludan 2 milj kr prošeaktii 2002-2004 áigodagas. 2002:s adnui juolludusas 20 000 kr. 2003:s lea ulbmilii várrejuvvon 1,43 milj kr. Jáhkkmis gárvvistuvvo prošeakta 2004:s.

Sámivuoigatvuodalávdegoddi

2003:s lea Justiisadepartementa juolludan 2,95 milj kr (earret bargoaddidivvaga) Sámivuoigatvuodalávdegoddái kap. 400, poasta 01 bokte. Lávdegotti 2004 rámma mearriduvvo odđajagimánu álggus 2004.

Kap. 440 Politiijadirektoráhta – Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kap. 440, poasta 01:s leat moanaid jagiid biddjon ruđat politiijaguovlluid atnui main lea guovttegielat álbmot (sámegeiella/dárogiella). Tromssa politiijameašttir hálddaša ruđaid sierra njuolggadusa mielde. Ulbmil lea buoridit máhtu sámegeiela birra dain politiijaguovlluin gos leat sápmelaččat. Politiijaguovlluin gos guovttegielalašvuohta dagaha lassibarggu, sáhttet danne oheat doarjaga várrejuvvon ruđain. Juolludusohcamušat rievddadit jagis jahká, dađi mielde man olu politiijaguovlluid bargit dárbašit oahpahusa. 2003:s lea dán ulbmilii várrejuvvon 0,4 milj kr. Seamma ollu várrejuvvo 2004:s.

Kap. 470 Nuvttá riekteveahkki, poasta 72 Doarjja sierra riekteveahkkedoaibmabijuide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvra ásavuvui 1997:s ja prošeaktačilgehusas deattuhuvvo ahte “stuora oassi álbmogis dáppe leat sámit geat leat minorihtajoavku mas leat erenoamáš váttisvuođat, sihke gielalaččat ja geográfalaččat. Dán joavkku riekteveahkkedárbu lea erenoamáš stuoris.” Guovllus leat advokáhtat hárvvibut go riikkadásis. Maiddái danne doaimmahuvvo kantuvra.

Justiisadepartementta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii lea su 1,2 milj kr 2003:s. Áigumuš lea juolludit seamma olu (haddemuddejuvvon) Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii 2004:s. Kantuvra meannudii 55 ášši 2002:s. Njálmmálaš ráđit addojuvvojedje 197 áššis. Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrra áššit unno sakka 2002:s mañnil go Stuoradiggi mearridii ahte kantuvra ii šat galgga fállat nuvttá riekteveahki buohkaide, muhto baicca čuovvut nuvttá riekteveahkkenjuolggadusaid, vrd St. dieđ. nr 25 (1999-2000) Nuvttá riekteveahki birra` Árv. S. nr 181 (1999-2000). Sámediggi lei dáhtton hálddašit Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrra juolludusa. Justiisadepartementta ja

Sámedikki dialoga lea dál bissehuvvon maŋŋil go Sis-Finnmárkku riekteveahkkantuvrii addojuvvojedje odđa doaimanjuolggadusat. Dát leat heivehuvvon riekteveahkkelága njuolggadusaide seammás go erenoamážit galget dustet sámeielat álbmoga erenoamáš dárbbuid, ja álkidahttit nuvttá riekteveahki ohcamušaid meannudeami.